

Κέντρο Εισπράξεως Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ)

του Άγγελου Στεργίου
Καθηγητή Νομικής Σχολής ΑΠΘ

Για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος, δεν αρκεί η πρόβλεψη καταβολής εισφορών, αλλά είναι αναγκαία και η εισπραξή τους. Εδώ, βρίσκεται μια από τις παθογένειες του συστήματος, αφού το ποσό των βεβαιωμένων, αλλά, ωστόσο, ανείσπρακτων οφειλών παραμένει υψηλό. Η οικονομική κρίση επέτεινε το φαινόμενο αυτό. Σημαντικοί λόγοι αναγόντουσαν στο απρόσφορο ή το ελλιπές του νομικού πλαισίου. Ορισμένοι φορείς είχαν σύνθετες διαδικασίες, ενώ άλλοι, όπως, λ.χ., ο ΟΓΑ, στερούνταν παντελώς μηχανισμού εισπραξης καθυστερουμένων εισφορών.

Πράγματι, πριν από το ΚΕΑΟ, η ακολουθούμενη διαδικασία εισπραξης ήταν πολύ χαλαρή. Χωρίς αυστηρές προθεσμίες ανάμεσα στα στάδια διοικητικής εκτέλεσης, χωρίς μια ταξινόμηση των οφειλών ανάλογα με την εισπραξιμότητά τους. Όταν ο φορέας αποκτούσε μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα τελεσίδικη απόφαση, υπήρχε η πιθανότητα να μην υφίστατο πλέον εργοδότης. Το σύστημα δημιουργούσε «λιμνάζουσες» οφειλές από εισφορές. Με τη σειρά της, η καθυστέρηση της εισπραξης λόγω βραδύτητας της διοικητικής και δικαστικής διαδικασίας οδηγούσε σε σοβαρά προβλήματα χρηματοδότησης του θεσμού, σε συνδυασμό με τη διατήρηση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μισθωτών με τους περιορισμούς του άρθρου 26, παρ. 8^α ΑΝ 1846/51.

Προκειμένου να αποκτήσει το σύστημα ένα αποτελεσματικό και ταχύρυθμο μηχανισμό, με το άρθρο 101 ν. 4172/13, ιδρύθηκε στο τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ το Κέντρο Εισπράξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ). Από 1-1-2017 μεταφέρθηκε και υπήχθη πλέον στον ΕΦΚΑ *με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια* και με την ίδια οργανωτική δομή και προσωπικό (άρθρο 54, παρ. 1 ν. 4387/16). Το ΚΕΑΟ που αποτελεί αυτοτελή υπηρεσία και όχι αυτοτελές νομικό πρόσωπο εποπτεύεται από το Διοικητή του ΕΦΚΑ ή από Υποδιοικητή του μετά από εκχώρηση της αρμοδιότητας αυτής.

Οι δομές του ΚΕΑΟ περιγράφονται από το Π.Δ. 8/19 «Οργανισμός Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης» (άρθρα 57 επ.). Το ΚΕΑΟ διαρθρώνεται σε

Κεντρική Υπηρεσία και Περιφερειακές Υπηρεσίες. Προϊστάμενος του Κέντρου είναι ο συντονιστής (άρθρο 77 ΠΔ 8/19)¹.

Το ΚΕΑΟ αποτελεί μια ενιαία υπηρεσία στην οποία οι φορείς ανέθεσαν την είσπραξη των ληξιπρόθεσμων οφειλών, ανάλογους εξειδικευμένους οργανισμούς συναντάμε και σε άλλες χώρες, όπως στη Γαλλία (URSAAF) και στο Βέλγιο. Ακόμη, και άλλοι φορείς, πλην του ΕΦΚΑ, όπως ο ΕΔΟΕΑΠ, έχουν αναθέσει στο ΚΕΑΟ την είσπραξη των απαιτήσεών τους (ΥΑ 40860/3387/24.8.2018).

Σκοπός του ΚΕΑΟ είναι η θέσπιση *ενιαίων για όλους τους φορείς διαδικασιών* και μηχανισμών για την *έγκαιρη είσπραξη των οφειλών και των καθυστερούμενων εισφορών, με απώτερο στόχο την ενίσχυση της βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης*. Μετά την ίδρυση του ΚΕΑΟ, η συγκρότηση νόμιμου τίτλου, καθώς και η λήψη μέτρων για την αναγκαστική είσπραξη είναι πλέον ενιαία για όλους τους φορείς, απλούστερη και ταχύτερη. Η διαδικασία είναι ταχεία για έναν πρόσθετο και σημαντικό λόγο. Το πληροφοριακό σύστημα του ΚΕΑΟ έχει αυτοματοποιήσει πλήρως την ακολουθούμενη διαδικασία.

Το ΚΕΑΟ επιδιώκει: α) την αναγκαστική είσπραξη ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, β) τη δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων των οφειλετών των Ασφαλιστικών Οργανισμών (μητρώο οφειλετών), τον προσδιορισμό του ύψους των οφειλόμενων ποσών την αιτία και τη χρονική περίοδο που ανάγονται, την τήρηση στατιστικών στοιχείων και αναλύσεων, γ) τη μελέτη, επεξεργασία και υποβολή προτάσεων για νομοθετικές ρυθμίσεις στο αρμόδιο καθ' ύλην Υπουργείο, δ) το σχεδιασμό και την εκτέλεση δράσεων για την επίτευξη του σκοπού του ΚΕΑΟ (ΥΑ Φ.10021/34047/ 1007/25-11-2013), ε) τη διαγραφή των ανεπίδοτων οφειλών, στ) τη δημοσιοποίηση των ονομάτων των μεγαλο- οφειλετών (άρθρο 57 ΠΔ 8/19).

Η αναγκαστική εκτέλεση για την είσπραξη ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης *διέπεται προεχόντως από το άρθρο 101 του ν. 4172/13 και συμπληρωματικά*, για όσα θέματα δεν ορίζονται ρητά στο άρθρο αυτό, από τον ΚΕΔΕ (ΝΔ 356/74), στον οποίο άλλωστε γίνεται ρητή παραπομπή μέσω δύο ρυθμίσεων των παρ. 3 και 4 του εν λόγω άρθρου².

¹ Βλ. Β. Χατζηευσταθιάδου, ΚΕΑΟ. Μια πρώτη παρουσίαση, ΔτΚΑ 3/2019, σελ. 379.

² Βλ. ΔιοικΠρωτΗρακλ 167/18, ΝΟΜΟΣ.

Η οριζόντια αυτή ενοποίηση αποτελεί το πρώτο βήμα μιας μεταρρύθμισης με τελικό στόχο την πλήρη ενσωμάτωση των εσόδων από εισφορές στη φορολογική διοίκηση και την ενοποίηση της διαδικασίας είσπραξης των φορολογικών και ασφαλιστικών οφειλών μέχρι την 1/7/2017³. Η καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας δεν σημαίνει, πάντως, ότι θα εξομοιωθούν μελλοντικά οι ασφαλιστικές εισφορές με τους φόρους. Αποβλέπει κυρίως στη διασφάλιση της αποτελεσματικότερης εισροής εσόδων στα Ταμεία. Κατά τη γνώμη μας, δεν κρίνεται σκόπιμη μια τέτοια ενοποίηση των διαδικασιών, αφού ενδέχεται να αλλοιώσει την ιδιαιτερότητα των εισφορών και να επιδράσει στη νομική μεταχείρισή τους.

Στο πλαίσιο της σύνδεσης των εισοδημάτων των ασφαλισμένων με τις εισφορές τους στον ΕΦΚΑ, θεσμοθετήθηκε κοινό μητρώο των υπόχρεων καταβολής ασφαλιστικών εισφορών και φόρου εισοδήματος στο οποίο ενσωματώνονται και εναρμονίζονται οι διαδικασίες εγγραφής, δήλωσης, πληρωμής και βεβαίωσης καταβολής του φόρου εισοδήματος και των ασφαλιστικών εισφορών (άρθρο 45 ν. 4387/16). Το κοινό μητρώο αποβλέπει αφενός στη διευκόλυνση της διασταύρωσης των φορολογικών και εν γένει οικονομικών στοιχείων των ασφαλισμένων προς αποφυγή χρονοβόρων διαδικασιών, αφετέρου στην καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής. Το εν λόγω μητρώο τηρείται στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων. Λόγω του δημόσιου χαρακτήρα, το ΚΕΑΟ έχει πρόσβαση στο Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών (άρθρο 107 του ν. 4387/16).

Η λειτουργία του ΚΕΑΟ μπορεί να υπακούει στην ανάγκη διαφύλαξης της βιωσιμότητας του συστήματος (άρθρο 22 παρ. 5), πρέπει, ωστόσο, να ακολουθεί τις επιταγές του άρθρου 20, παρ. 1 Συντ/τος που διασφαλίζει τη δυνατότητα άσκησης από τον οφειλέτη του δικαιώματος δικαστικής προστασίας. Αντιθέτως, η είσπραξη των εισφορών με τον περιορισμό του εν λόγω δικαιώματος μπορεί να ενισχύει την εισπραξιμότητα των απαιτήσεων, ενδυναμώνοντας τη βιωσιμότητα του θεσμού, είναι, ωστόσο, ασύμβατη με το κράτος δικαίου. Επομένως, οι

³ Μέχρι 31.12.2017 ολοκληρώνονται οι διαδικασίες ενσωμάτωσης στη φορολογική διοίκηση όλων των λειτουργιών που σχετίζονται με την υποβολή των σχετικών δηλώσεων και τη διενέργεια των πληρωμών παντός είδους ασφαλιστικών εισφορών, τρεχουσών και ληξιπροθέσμων (ν. 4393/16). Για την ανάγκη καλύτερης οργάνωσης του τρόπου είσπραξης των εισφορών, βλ. Πόρισμα Ειδικών για το Ασφαλιστικό, 2009.

διατάξεις για το ΚΕΑΟ, όπως άλλωστε και οι διατάξεις του ΚΕΔΕ, θα πρέπει να ερμηνεύονται σύμφωνα με τη διάταξη 20, παρ. 1 Συντ/τος.

Θα υποβιβάζαμε πάρα πολύ τη λειτουργία του ΚΕΑΟ, αν το αντιμετωπίζαμε απλώς ως ένα εισπρακτικό μηχανισμό. Το ΚΕΑΟ επιτελεί μια κοινωνική λειτουργία, αφού συμβάλλει στην εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής αλληλεγγύης, βασικού συστατικού του θεσμού. Το ΚΕΑΟ δεν αποβλέπει σε ταμειακό σκοπό ούτε εκφράζει το ταμειακό συμφέρον του Δημοσίου. Η είσπραξη των οφειλών προάγει τους σκοπούς της κοινωνικής ασφάλισης. Η αδυναμία επίτευξης του στόχου αυτού μοιραία οδηγεί σε μείωση των παροχών.

Δυστυχώς, το ΚΕΑΟ, για να αντιμετωπίσει την παθογένεια των ανείσπρακτων εισφορών, πέρασε στο άλλο άκρο, μείωσε ή σχεδόν εκμηδένισε το χρόνο που μεσολαβεί μεταξύ της βεβαίωσης με την ευρεία έννοια και της ταμειακής βεβαίωσης, συρρικνώνοντας ουσιαστικά τη δυνατότητα άμυνας του οφειλέτη. Παράλληλα, προσπάθησε να αποφύγει κάθε χρονοτριβή, ενόψει της ενημέρωσης του τελευταίου.

Το ισχύον καθεστώς, λόγω στενών προθεσμιών, έρχεται σε δυσαρμονία με πάγιες θέσεις της νομολογίας. Για τη λήψη μέτρων αναγκαστικής είσπραξης, η νομολογία είχε επιβάλει δύο όρους: την απαίτηση προηγούμενης ολοκλήρωσης ενδικοφανούς διαδικασίας και την έγκυρη κοινοποίηση της πράξης καταλογισμού⁴. Με αυτό τον τρόπο, διασφαλιζόταν, η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος της πλήρους και προσωρινής δικαστικής προστασίας, στο στάδιο της διοικητικής εκτέλεσης, μιας κρίσιμης στιγμής τόσο για τον οφειλέτη όσο και για το φορέα.

Η προηγούμενη νομολογία δεν έχει ανατραπεί υπό το ισχύ του άρθρου 101 ν. 4172/13, γιατί οι διατάξεις του έχουν αντίστοιχο περιεχόμενο των διατάξεων του προηγούμενου καθεστώτος, όπως του άρθρου 120, παρ. Κανονισμού Ασφάλισης του ΙΚΑ, 39 παρ. 5 Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας ΙΚΑ και 4 παρ. 5 ν. 2556/97 (μη ανασταλτικό αποτέλεσμα άσκησης διοικητικών προσφυγών ή ενδίκων βοηθημάτων)⁵.

⁴ Βλ. εύστοχες επισημάνσεις Ο. Αγγελοπούλου, ΔιΔικ 3/2018, σελ. 468.

⁵ Βλ. ΔιοικΠρωτΘεσ 169/19.

1.Οι διαβιβαζόμενες στο ΚΕΑΟ οφειλές

Η είσπραξη αφορά μόνο τις ληξιπρόθεσμες οφειλές, δηλαδή εκείνες για τις οποίες εκδόθηκε καταλογιστική πράξη από το φορέα. Την ευθύνη για τον προσδιορισμό του ύψους και του είδους των οφειλών έχουν οι ίδιοι οι φορείς (ΕΦΚΑ), ενώ το ΚΕΑΟ προχωρά στην είσπραξη των διαβιβασθέντων σε αυτό οφειλών από εισφορές (σε βάρος των εργοδοτών), καθώς κι από αχρεωστήτως ληφθείσες παροχές από ασφαλισμένους ή συνταξιούχους. Τίτλο εκτελεστό αναγκαστικής είσπραξης οφειλών σύμφωνα με ΝΔ 356/74 Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ), ως ισχύει, αποτελεί η πράξη βεβαίωσης οφειλής μετά την απόδοση μοναδικού αριθμού και την ταυτόχρονη ηλεκτρονική εγγραφή της στο ειδικό ηλεκτρονικό μητρώο εσόδων του ΚΕΑΟ (άρθρο 101, παρ. 3).

Στο ΚΕΑΟ διαβιβάζονται από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς *όλες οι ληξιπρόθεσμες οφειλές οι οποίες έχουν βεβαιωθεί εν ευρεία εννοία*, δηλαδή για τις οποίες έχει εκδοθεί καταλογιστική πράξη ασφαλιστικής οφειλής που χαρακτηρίζεται πλέον ως «πράξη βεβαίωσης οφειλής» (ΠΒΟ). Διαβιβάζονται οφειλές του τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, του τ. ΟΑΕΕ, του τ. ΟΓΑ, του τ. ΕΤΑΑ, του τ. ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, του τ. ΝΑΤ, του ΕΤΕΑΕΠ, του τ. ΤΑΥΤΕΚΩ, του τ. ΤΑΠΠΤ, του τ. ΕΤΑΤ, του ΤΕΑ-ΕΑΠΑΕ-ΝΠΙΔ, του ΤΕΑΥΦΕ και του ΕΔΟΕΑΠ, του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ, ΟΓΑ και του ΕΤΑΑ, που έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες.

Αρχικά διαβιβάζονταν στο ΚΕΑΟ οι ληξιπρόθεσμες οφειλές άνω των 5.000 ευρώ, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων θεωρητικής εισπραξιμότητας (μη ρυθμισμένες οφειλές, πρόσφατες οφειλές, όχι υπό δικαστική αναστολή, μη πτωχευμένες, μη εκκαθαρισμένες). Η επιλογή να μην επιβαρυνθεί το ΚΕΑΟ με μικρές οφειλές, ώστε να επικεντρωθεί στην είσπραξη των μεγάλων οφειλών, επανεξετάστηκε μεταγενέστερα. Με την ΥΑ 29715/2410/30.5. 2018 απόφαση Υφυπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης⁶, από δημοσίευσής της, στο Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (ΚΕΑΟ) διαβιβάζονται από τον ΕΦΚΑ όλες οι ληξιπρόθεσμες οφειλές ανεξαρτήτως ύψους και εισπραξιμότητας, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που βρίσκονται σε καθεστώς ενεργούς ρύθμισης.

⁶ Βλ. τροποποίηση την ΥΑ 58039/3275 /28.12.2016.

2. Διαδικασία διαχωρισμού ανεπίδεκτων εισπραξης οφειλών

Για την αποτελεσματική εισπραξη των οφειλών, διαχωρίζονται ανάλογα με το βαθμό εισπραξιμότητας. Όταν διαπιστώνεται παντελής αδυναμία αποπληρωμής των οφειλών, το ΚΕΑΟ δεν πρέπει να εμπλέκεται σε μια ατελέσφορη επιδίωξη εισπραξής τους. Με την κατάργηση των κριτηρίων για διαβίβαση θεωρητικά εισπραξιμων οφειλών από τους φορείς στο ΚΕΑΟ, εναπόκειται στο τελευταίο να προχωρήσει σε εκκαθάριση του χαρτοφυλακίου των οφειλών. Η διαδικασία διαχωρισμού των ανεπίδεκτων εισπραξης οφειλών προβλέπεται από το άρθρο 108 ν. 4387/16 και την ΥΑ Φ.80000/32195/364/8.11.2013. Μετά την ολοκλήρωση όλων των σταδίων της διαδικασίας αυτής, οι ανεπίδεκτες εισπραξης οφειλές καταχωρούνται σε ειδικό βιβλίο.

Κατά το άρθρο 108, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης χαρακτηρίζονται ως ανεπίδεκτες εισπραξης, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) έχουν ολοκληρωθεί οι έρευνες και δεν διαπιστώθηκε η ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη ή των υπευθύνων της επιχείρησης, ή διαπιστώθηκε η με οποιονδήποτε τρόπο εκποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων που δεν υπόκειται σε ακύρωση ή σε διάρρηξη κατά τα άρθρα 939 επ. ΑΚ, ο έλεγχος της πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας, εφόσον πρόκειται για πτωχό ή ολοκλήρωση της διαδικασίας εκκαθάρισης, εφόσον πρόκειται για οφειλέτη υπό καθεστώς εκκαθάρισης, β) έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης επί κινητών, ακινήτων ή απαιτήσεων του οφειλέτη, γ) έχει ασκηθεί ποινική δίωξη σε βάρος των υπευθύνων φυσικών προσώπων κατά τις ισχύουσες για κάθε φορέα διατάξεις ή δεν είναι δυνατή η άσκησή της.

Οι πράξεις του χαρακτηρισμού των επιδεκτικών ή ανεπίδεκτων εισπραξης και της καταχώρισης των απαιτήσεων σε ειδικά βιβλία ανεπίδεκτων εισπραξης γίνονται: α) με απόφαση του Διοικητή του Ταμείου κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας υπηρεσίας του ΚΕΑΟ και με τη σύμφωνη γνώμη της Διεύθυνσης Εσόδων του οικείου φορέα, εφόσον πρόκειται για συνολική κύρια οφειλή μέχρι 1.500.000 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή ο Διοικητής του Ταμείου μπορεί να ζητήσει τη γνώμη κλιμακίου ή τμήματος ή Διεύθυνσης του Ελεγκτικού Συνεδρίου που συγκροτείται με απόφαση της Ολομέλειάς του, β) με απόφαση του Διοικητή του Ταμείου κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας υπηρεσίας του

ΚΕΑΟ και μετά από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον πρόκειται για συνολική κύρια οφειλή άνω του 1.500.000 ευρώ.

Από την καταχώριση της οφειλής στα βιβλία των ανεπίδεκτων είσπραξης και για χρονικό διάστημα 10 ετών από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο έγινε η καταχώριση : α) αναστέλλεται αυτοδικαίως η παραγραφή της, β) δεν χορηγείται στον οφειλέτη και στα συνυπόχρεα πρόσωπα αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας για οποιαδήποτε αιτία, εκτός εάν πρόκειται για είσπραξη χρημάτων που θα διατεθούν για την ικανοποίηση του Ταμείου ή για εκποίηση περιουσιακών στοιχείων, το προϊόν των οποίων θα διατεθεί για τον ίδιο σκοπό, γ) δεσμεύονται στο σύνολό τους οι τραπεζικοί και επενδυτικοί λογαριασμοί των προσώπων κατά τις διατάξεις των άρθρων 30, 30Α και 30Β του ΚΕΔΕ. Το ΚΕΑΟ και οι αρμόδιες υπηρεσίες κάθε φορέα διατηρούν ακέραιο το δικαίωμά τους για την είσπραξη ή συμψηφισμό της οφειλής και μετά την καταχώρισή της στα ειδικά βιβλία των ανεπίδεκτων είσπραξης.

Με το άρθρο 18 ν. 4488/17 επεκτάθηκε και στο ΚΕΑΟ το άρθρο 15 ν. 4174/13 που επιτρέπει έρευνες για την περιουσιακή κατάσταση των οφειλετών. Κατόπιν έγγραφου ή ηλεκτρονικού αιτήματος του Γενικού Γραμματέα, οι κρατικές υπηρεσίες και κάθε φορέας της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών και εισαγγελικών αρχών και όλων των δημόσιων οργανισμών, φορέων και εταιρειών, όπου συμμετέχει ή έχει την εποπτεία το Κράτος, καθώς και των ανεξάρτητων αρχών, υποχρεούνται να παρέχουν στο ΚΕΑΟ κάθε διαθέσιμη πληροφορία και να επιδεικνύουν, χωρίς τη μεταφορά τους εκτός των εγκαταστάσεων, όλα τα πρωτότυπα έγγραφα, μητρώα και στοιχεία που έχουν στην κατοχή τους.

Οφειλή, καταχωρημένη ως ανεπίδεκτη είσπραξης, επαναχαρακτηρίζεται ως εισπράξιμη, αν πριν από την παραγραφή της, διαπιστωθεί ότι υπάρχει δυνατότητα μερικής ή ολικής ικανοποίησής της είτε από τον οφειλέτη είτε από συνυπόχρεο πρόσωπο (άρθρο 108, παρ. 4).

Για να έχουν οι φορείς σαφή εικόνα της πραγματικής οικονομικής τους κατάστασης (της βιωσιμότητάς τους), το άρθρο 109 του ν. 4387/16 προβλέπει ότι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τους φορείς, που έχουν χαρακτηριστεί ως ανεπίδεκτες είσπραξης, σύμφωνα με το άρθρο 108, μπορεί να κριθούν *διαγραπτές και να διαγραφούν, με την επιφύλαξη της πλήρους διατήρησης των ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μισθωτών ασφαλισμένων*, και πριν από την

παρέλευση της προθεσμίας της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι προβλεπόμενοι όροι.

3.Βεβαίωση εν ευρεία εννοία (καταλογιστική πράξη)

Η αναγκαστική είσπραξη των απαιτήσεων του ΕΦΚΑ απαιτεί ότι αυτές είναι βέβαιες και εκκαθαρισμένες. Για το σκοπό αυτό, δεδομένης της έλλειψης δικανικής κρίσης, ο ΕΦΚΑ εκδίδει πράξη καταλογισμού (βεβαίωση εν ευρεία εννοία) σε βάρος του υποχρέου, η οποία είναι ατομική διοικητική πράξη. Με αυτήν τα οικεία όργανα καθορίζουν τη χρηματική απαίτηση, το ύψος της οφειλής, τον υπόχρεο εργοδότη (είτε πρόκειται για φυσικό είτε για νομικό πρόσωπο), το είδος οφειλής, την αιτία της οφειλής (ασφαλιστική τακτοποίηση εργαζομένων) και τη χρονική περίοδο στην οποία αναφέρεται η οφειλή.

Ειδικότερα, η εξατομίκευση της οφειλής γίνεται από τα αρμόδια όργανα *με την έκδοση καταλογιστικής πράξης*, της «Πράξης Βεβαίωσης Οφειλής» (ΠΒΟ) η οποία έχει αντικαταστήσει πλέον την Π.Ε.Ε. Στην ΠΒΟ ενσωματώνονται και οι κάθε είδους επιβαρύνσεις (πρόσθετα τέλη), ενώ καταργούνται οι αντίστοιχες πράξεις. Η μορφή και τα στοιχεία της ΠΒΟ είναι κοινά για όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Η όλη διαδικασία λαμβάνει χώρα μέσα σε σύντομες προθεσμίες. Για την ταχεία διεκπεραίωση των εκκρεμών ανείσπρακτων οφειλών, η Πράξη Βεβαίωσης Οφειλής (εν ευρεία εννοία βεβαίωση) θα πρέπει να εκδίδεται *μέσα στον επόμενο μήνα από τη λήξη της εμπροθέσμου καταβολής και όχι πέρα των έξι μηνών από την ημερομηνία που αυτές κατέστησαν καθυστερούμενες* (άρθρο 101, παρ. 3 ν. 4172/13). Η εξάμηνη προθεσμία είναι ενδεικτική για τη διοίκηση και η υπέρβαση της δεν δημιουργεί ακυρότητα για τη βεβαίωση⁷. Έχει τεθεί για να διασφαλίσει την ταχεία διεκπεραίωση των εκκρεμών ανείσπρακτων οφειλών. Κατά τη γνώμη μας, η τήρηση των προβλεπομένων προθεσμιών θα πρέπει να είναι υποχρεωτική, γιατί η αποδοτικότητα του ΚΕΑΟ στηρίζεται στην ταχύτερη δυνατή εκκαθάριση των εκκρεμοτήτων.

Κατά της πράξης καταλογισμού προβλέπεται δυνατότητα άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής. Σύμφωνα με το άρθρο 21, παρ. 4 του Κανονισμού Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του ΕΦΚΑ, από της

7. Βλ. Γνμδ. ΝΣΚ 8/2014, ΔιΔικ 2014, σελ. 792.

επιδόσεως αντιγράφου του ως άνω τίτλου βεβαίωσης με πρόσκληση για την πληρωμή, ο οφειλέτης μπορεί, σε περίπτωση αμφισβήτησης, να ασκήσει εντός προθεσμίας 30 ημερών αίτηση ενστάσεως ενώπιον των Διοικητικών Τοπικών Επιτροπών Ενστάσεων.

4.Οριστικοποίηση του νόμιμου τίτλου

Η νομιμότητα της διοικητικής εκτέλεσης προϋποθέτει απαίτηση βεβαία, εκκαθαρισμένη και ληξιπρόθεσμη. Τα χαρακτηριστικά αυτά δεν συγκεντρώνονται αν η πράξη καταλογισμού δεν είναι οριστική. Για ποιο λόγο απαιτείται οριστικός νόμιμος τίτλος ; Το Δικαστήριο που δικάζει την ανακοπή, κατά το άρθρο 217, παρ. 1 Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, δεν μπορεί να εξετάσει λόγο ανακοπής που αμφισβητεί το κατ' ουσία βάσιμο της απαιτήσεως του επισπεύδοντος την αναγκαστική εκτέλεση, στην περίπτωση που ο ανακόπτων έχει δικαίωμα άσκησης προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου που αποφαινεται με δύναμη δεδουλευμένου κατά της σχετικής καταλογιστικής πράξης. Περαιτέρω, κατά της καταλογιστικής πράξης σε βάρος οφειλέτου του ΕΦΚΑ δύναται να ασκηθεί προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού πρωτοδικείου, μετά την εξάντληση της προβλεπόμενης από το νόμο διοικητικής διαδικασίας, ενώ δεν επιτρέπεται ούτε η σύνταξη κατάστασης οφειλέτη που αποτελεί το νόμιμο τίτλο είσπραξης της προερχόμενης από την ανωτέρω αιτία οφειλής, ούτε η έκδοση της πράξης ταμειακής βεβαίωσης της οφειλής αυτής⁸. Η προγενέστερη νομολογία δεν έχει ανατραπεί υπό την ισχύ του άρθρου 101 ν. 4172/2013 (ΚΕΑΟ)⁹. Πάντως, γίνεται δεκτό από κάποιες αποφάσεις και το αντίθετο, δηλαδή ότι η υφιστάμενη νομολογία του ΣτΕ αφορά προϊσχύσασες διατάξεις που δεν είναι ταυτόσημες κατά περιεχόμενο με τις διατάξεις του άρθρου 101 ν. 4172/13¹⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 1 Συντ/τος και άρθρο 6 ΕΣΔΑ, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας άσκησης της ένστασης, όπως και στην περίπτωση που, μετά την άσκηση ενστάσης από τον οφειλέτη κατά των καταλογιστικών πράξεων, δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη η διοικητική διαδικασία, είτε με την έκδοση απόφασης της ΤΔΕ, είτε με την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας εντός

⁸ Βλ. ΣτΕ 2809/10, ΣτΕ 2281/00 Ολομ.

⁹ Βλ. ΔιοικΠρωτΘεσ 169/19, ΜονΔιοικΠρλαμ Α 943/17, ΔιΔικ 3/2018, σελ. 489, ΜονΔιοικΠρωτ Θεσ 372/17, ΔιΔικ 3/2018, σελ. 475.

¹⁰ Βλ. ΜονΔιοικΠρΑθ Ν 1344/17, ΔιΔικ 3/2018, σελ. 465.

της οποίας οφείλει να αποφανθεί η ΤΔΕ, δεν αναστέλλεται μεν -κατά την προαναφερθείσα διάταξη άρθρου 120 παρ.4 Κανονισμού Ασφαλίσεως του ΙΚΑ- η εγγραφή του οφειλέτη του ΙΚΑ στην κατάσταση οφειλετών του Ιδρύματος, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 108 παρ. 1 του ανωτέρω Κανονισμού, και του νέου κανονισμού του ΕΦΚΑ (άρθρο 20 παρ. 1 και 21 παρ. 3) αποτελεί το νόμιμο τίτλο υπό ευρεία έννοια για τη βεβαίωση και είσπραξη των απαιτήσεων του ΙΚΑ από καθυστερούμενες ασφαλιστικές εισφορές, πλην αναστέλλεται, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, η ταμειακή βεβαίωση της σχετικής οφειλής, η οποία αποτελεί το νόμιμο τίτλο υπό στενή έννοια για την είσπραξη των εν λόγω απαιτήσεων και δεν είναι, ως εκ τούτου, δυνατή η λήψη μέτρων αναγκαστικής εκτελέσεως σε βάρος του οφειλέτη, κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ, περιλαμβανομένης και της αποστολής σ' αυτόν ατομικής ειδοποιήσεως, που αποτελεί την πράξη έναρξεως της αναγκαστικής εκτελέσεως, με την οποία αυτός καλείται να καταβάλει την οφειλή του.

Επειδή η προηγούμενη πάγια νομολογία, όπως αναφέραμε, δεν έχει ανατραπεί, θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι νέοι κανόνες έχουν τύχει νομολογιακής επεξεργασίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας και επομένως οι ασκηθείσες αιτήσεις αναστολής θα πρέπει να θεωρηθούν προδήλως βάσιμες. Οι διατάξεις του άρθρου 101 ν. 4172/13 μπορούν να θεωρηθούν ταυτόσημες (στη λογική τους) με το προηγούμενο καθεστώς. Πρόκειται για το ίδιο κατ' ουσία νομικό ζήτημα¹¹.

5.Κοινοποίηση της καταλογιστικής πράξης

Όταν δεν έχει κοινοποιηθεί εγκύρως η καταλογιστική πράξη, δεν είναι δυνατή η σύνταξη κατάστασης οφειλετών καθώς δεν έχει νόμιμα συγκροτηθεί ο νόμιμος τίτλος (καταλογιστική πράξη) και δεν νοείται έναρξη του σταδίου της διοικητικής εκτέλεσης με την ταμειακή βεβαίωση της οφειλής, που εξ αυτού του λόγου πάσχει από ακυρότητα, και φυσικά προτού ολοκληρωθεί η διοικητική διαδικασία η οποία περαιώνεται με την έκδοση επί των ενστάσεων της απόφασης της ΤΔΕ¹². Εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου η έκδοση προδικαστικής απόφασης για τη προσκόμιση αποδεικτικού επίδοσης.

¹¹ Βλ. αντίθετα ΜονΔιοικΠρωτΑθ 1344/17, ΔιΔικ 3/2018, σελ. 467.

¹² Βλ. ΣτΕ 1386/15, 2090/14.

6. Ηλεκτρονική κοινοποίηση

Η επίδοση των Πράξεων Βεβαίωσης Οφειλής που εκδίδονται ηλεκτρονικά, μπορεί να γίνεται ηλεκτρονικά (άρθρο 14 παρ. 1 ν. 4225/14). Ως ημερομηνία παραλαβής θεωρείται η ημερομηνία πρόσβασης του εργοδότη στην εφαρμογή που καταγράφεται ηλεκτρονικά. Η κοινοποίηση, αποκλειστικά μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, είναι νόμιμη, εφόσον, βέβαια, υπηρετεί το σκοπό για τον οποίο προβλέπεται, δηλαδή το περιεχόμενο της πράξης περιέρχεται αποδεδειγμένα στη γνώση του ενδιαφερομένου. Έτσι, κρίσιμη καθίσταται η πιστοποιημένη λήψη από αυτόν των ηλεκτρονικών εγγράφων. Ως ημερομηνία παραλαβής της Ατομικής Ειδοποίησης (ΚΕΑΟ) θεωρείται η *ημερομηνία ηλεκτρονικής πρόσβασης* του οφειλέτη στην εφαρμογή «Ηλεκτρονική Ενημέρωση Οφειλετών» που καταχωρείται ηλεκτρονικά και μπορεί να αποτυπωθεί εγγράφως. Δεν είναι θεμιτό να μεταφερθεί στον ασφαλισμένο το βάρος της απόδειξης ότι δεν έλαβε γνώση του ηλεκτρονικού του ταχυδρομείου. Από την άλλη, η απόλυτη διασφάλιση της απόδειξης μπορεί να αναιρέσει κάθε πλεονέκτημα ταχύτητας που έχει η ηλεκτρονική κοινοποίηση¹³. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να τίθενται χρονικοί περιορισμοί σε βάρος του αποδέκτη της πράξης, για να δηλώσει ότι έλαβε σχετική γνώση.

7. Παρακράτηση των οφειλόμενων ποσών

Οι ασφαλιστικοί Οργανισμοί για την είσπραξη των ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών εισφορών παρακρατούν, κατά παρέκκλιση των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 3614/07, όπως ισχύει, τα οφειλόμενα ποσά από τις πάσης φύσεως καταβολές, πληρωμές, επιδοτήσεις, αποζημιώσεις, επιχορηγήσεις και δανειοδοτήσεις που καταβάλλονται από το Δημόσιο, τους φορείς του Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ και ΑΕ του δημόσιου τομέα, κατ' ανώτατο όριο μέχρι του ύψους οφειλών που αντιστοιχούν στις ετήσιες ασφαλιστικές εισφορές του οικείου φορέα (υποπαρ. ΙΑ.2 άρθρου πρώτου ν. 4254/14).

8. Βεβαίωση εν στενή εννοία (ταμειακή βεβαίωση)

¹³ Πρβλ. Α. Γέροντα, Οι μηχανογραφημένες διοικητικές πράξεις, σελ. 762.

Εφόσον οριστικοποιηθεί η οφειλή, ακολουθεί η ταμειακή βεβαίωση (εν στενή έννοια βεβαίωση) που αποτελεί την πρώτη πράξη της αναγκαστικής εκτέλεσης. Η ταμειακή βεβαίωση συνδέεται άμεσα με την καταλογιστική πράξη. Ο οφειλέτης λαμβάνει γνώση της ταμειακής βεβαίωσης με την κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης. Συνήθεις λόγοι ανακοπής κατά της ταμειακής βεβαίωσης είναι η μη νόμιμη κοινοποίησή της ή η πραγματοποίησή της πριν την ολοκλήρωση της ενδικοφανούς διαδικασίας.

Γενικά, συντομεύεται το χρονικό διάστημα ανάμεσα στη βεβαίωση με την ευρεία έννοια και την ταμειακή βεβαίωση (χρονικό σημείο έναρξης της αναγκαστικής είσπραξης). Μέσα σε ένα μήνα από την έκδοσή της από τον ασφαλιστικό οργανισμό, η Πράξη Βεβαίωσης Οφειλής (ΠΒΟ) διαβιβάζεται αυτοματοποιημένα στη βάση δεδομένων του ΚΕΑΟ (άρθρο 101, παρ. 4 του ν. 4172/13).

Κατά την παραλαβή της Πράξης Βεβαίωσης Οφειλής γίνεται έλεγχος πληρότητας, ορθότητας και συνέπειας των στοιχείων από το πληροφοριακό σύστημα του ΚΕΑΟ (ΥΑ Φ.80000/οικ.25379/312/2013). Πρόκειται για έλεγχο νομιμότητας της πράξης. Το ΚΕΑΟ προβαίνει σε τυπικό έλεγχο και όχι ουσιαστικό. Σε περίπτωση που τα στοιχεία που έχουν διαβιβαστεί είναι ελλιπή ή λανθασμένα, ώστε να μην είναι δυνατή η ταυτοποίηση του οφειλέτη, ενημερώνεται άμεσα ο ασφαλιστικός οργανισμός, και η Πράξη Βεβαίωσης Οφειλής τίθεται σε εκκρεμότητα μέχρι την αποστολή των αναγκαίων στοιχείων από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Μετά την ολοκλήρωση των ελέγχων, αποδίδεται, με ηλεκτρονικό τρόπο, στην ΠΒΟ ένας μοναδικός αριθμός ΚΕΑΟ (εν στενή έννοια βεβαίωση)¹⁴. Η απόδοση του μοναδικού αριθμού ΚΕΑΟ γίνεται με σειριακό τρόπο ανά ημερολογιακό έτος. Με την απόδοση ενός μοναδικού αριθμού η ΠΒΟ καθίσταται εκτελεστός τίτλος και εγγράφεται ηλεκτρονικά στο Ειδικό Μητρώο εσόδων ΚΕΑΟ¹⁵. Η ταμειακή βεβαίωση συνήθως γίνεται ανάλογα με τις ροές του συστήματος ΟΠΣ-

¹⁴ Κατά την πρώτη εφαρμογή, οι Πράξεις Βεβαίωσης Οφειλής που διαβιβάζονται από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς στο ΚΕΑΟ, και για τις οποίες έχει συνταχθεί ή εκδοθεί χρηματικός κατάλογος από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, δεν θα λάβουν μοναδικό αριθμό ΚΕΑΟ. Ο αριθμός βεβαίωσης που έχουν λάβει στον ασφαλιστικό οργανισμό θεωρείται οιοσδήποτε μοναδικός αριθμός ΚΕΑΟ.

¹⁵ Βλ. απόφ. Υπ. Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Φ800000/οικ. 25379/312.

ΙΚΑ από την έκδοση της ΠΕΕ (ΠΒΟ). Η εξόφληση της οφειλής που επιβλήθηκε με την καταλογιστική πράξη, δεν θεωρείται ως αναγνώριση αυτής¹⁶.

Σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας είσπραξης ασφαλιστικών οφειλών, ο οφειλέτης μπορεί να υπαχθεί στη ρύθμιση των οφειλών (άρθρο πρώτο, παρ. ΙΑ, υποπαράγραφοι ΙΑ1 και ΙΑ2, του ν. 4152/2013, όπως ισχύει). Κατά το στάδιο που η οφειλή βρίσκεται στους ασφαλιστικούς οργανισμούς η ρύθμιση οφειλών γίνεται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς, ενώ μετά τη διαβίβασή της στο ΚΕΑΟ, η ρύθμιση οφειλών γίνεται από τα αρμόδια όργανα του ΚΕΑΟ.

Αν έχει εκδοθεί στο πρόσωπο του εκλιπόντος καταλογιστική πράξη, τότε μετά την οριστικοποίησή της αποτελεί εκτελεστό τίτλο και κατά των κληρονόμων για την είσπραξη της οφειλής (άρθρο 2 ΚΕΔΕ)¹⁷. Αντίθετα, αν μέχρι το θάνατο του εκλιπόντος δεν έχει εκδοθεί η καταλογιστική πράξη, αυτή εκδίδεται κατά των καθολικών του διαδόχων. Το ίδιο ισχύει για την ταμειακή βεβαίωση. Αν είχε διενεργηθεί ταμειακή βεβαίωση στο όνομα του υποχρέου, τότε σε περίπτωση μεταγενέστερου του θανάτου του δεν απαιτείται νέα ταμειακή βεβαίωση στο όνομα των κληρονόμων¹⁸. Οι κληρονόμοι νομιμοποιούνται να ασκήσουν την προβλεπόμενη ενδικοφανή προσφυγή, την προσφυγή των άρθρων 63 επ. ΚΔΔ, καθώς και ανακοπή (άρθρο 217 ΚΔΔ) κατά το στάδιο της διοικητικής εκτέλεσης. Κατά της πράξης μπορούν να προβάλλουν λόγους που θα μπορούσε να προβάλει και ο κληρονομούμενος, αλλά και λόγους που γεννήθηκαν το πρώτον στο πρόσωπό τους.

Σε περίπτωση λήψης μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης κατά κληρονόμων τρίτων προσώπων, όπως οι διαχειριστές εταιρείας, για τα χρέη της τελευταίας, αναγκαία προϋπόθεση είναι η προηγούμενη έκδοση και νόμιμη κοινοποίηση προς αυτά της ατομικής ειδοποίησης¹⁹ –η ιδιότητα του οφειλέτη στην περίπτωση των διαχειριστών για χρέη της εταιρείας αποκτάται από και με την έκδοση ατομικής ειδοποίησης.

Το άρθρο 103, παρ. 2 ν. 4387/16 προβλέπει : «Εάν ο οφειλέτης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αποβιώσει, οι οφειλές του συμψηφίζονται με τυχόν οφειλόμενες σε αυτόν

¹⁶ Πρβλ. ΜονΔιοικΠρωτΑθ 2236/18, ΔιΔικ 3/2018, σελ. 475.

¹⁷ Βλ. Θ. Ψυχογιού, Η έκταση της ευθύνης των κληρονόμων του οφειλέτη για τα χρέη προς το Δημόσιο, ΔιΔικ 3/2018, σ. 353.

¹⁸ Μετά το άρθρο 3, παρ. 7 ν. 4038/12 δεν δημιουργείται ζήτημα ακυρότητας της εκτέλεσης αν αυτή επισπεύδεται κατά του κληρονόμου για μεγαλύτερο ποσό από τη μερίδα του. Βλ. Θ. Ψυχογιού, ό.π., σελ. 357.

¹⁹ Βλ. ΔιοικΕφαθ 305/16.

και στους νόμιμους κληρονόμους του αναδρομικές παροχές, προς απομείωση του χρέους, ενώ το υπόλοιπο ποσό αναζητείται από αυτούς κατά την κληρονομική τους μερίδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ. Σε περίπτωση που μεταξύ των κληρονόμων υπάρχουν πρόσωπα τα οποία έλκουν συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά δικαιώματα από τον οφειλέτη, το ανεξόφλητο ποσό της οφειλής κατά την κληρονομική τους μερίδα, παρακρατείται από το σύνολο των συνταξιοδοτικών παροχών που τους μεταβιβάζονται ή τους καταβάλλονται, σε μηνιαίες δόσεις ή εφάπαξ».

Εφόσον η οφειλή δεν είχε βεβαιωθεί όσο ο οφειλέτης βρισκόταν εν ζωή, εκδίδεται απόφαση από τον αρμόδιο Διευθυντή, με την οποία καθίστανται υπόχρεοι προς εξόφληση της οφειλής οι νόμιμοι κληρονόμοι του, με τις προαναφερθείσες διαδικασίες του ΚΕΔΕ και του συμψηφισμού οφειλών προς τις καταβαλλόμενες παροχές.

9. Ατομική ειδοποίηση

Σε περίπτωση που ο οφειλέτης δεν ανταποκριθεί εντός της ως άνω προθεσμίας δέκα εργάσιμων ημερών, και εντός μηνός από την εγγραφή της Πράξης Βεβαίωσης Οφειλής στο Ειδικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Εσόδων του ΚΕΑΟ, αποστέλλεται στον οφειλέτη Ατομική Ειδοποίηση.

Η ατομική ειδοποίηση πρέπει να περιέχει ακριβή προσδιορισμό της επίδικης απαίτησης, έτσι ώστε ο οφειλέτης να λαμβάνει ασφαλή γνώση για το χρέος του. Στην Ατομική Ειδοποίηση αναγράφονται αναλυτικά *το είδος και το ποσό της οφειλής*²⁰ ανά Πράξη Βεβαίωσης Οφειλής, αναπροσαρμοσμένο στις περιπτώσεις που προβλέπεται από τις διατάξεις των οικείων ασφαλιστικών οργανισμών, με τα αναλογούντα πρόσθετα τέλη, προσαυξήσεις ή άλλες τυχόν επιβαρύνσεις, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί την ημερομηνία έκδοσης της ατομικής ειδοποίησης (άρθρο 101, παρ. 4). Όταν ελλείπουν ουσιώδη και αναγκαία στοιχεία, ώστε ο οφειλέτης να δυνηθεί είτε να στραφεί κατ' αυτής είτε να προβεί σε ρύθμιση του χρέους του, τόσο η ατομική ειδοποίηση, όσο και η συμπροσβαλλόμενη συναφής ταμειακή βεβαίωση καθίστανται νομικώς πλημμελείς και ακυρωτές.

²⁰ Ανάλογο είναι το περιεχόμενο της αντίστοιχης ατομικής ειδοποίησης υπερημερίας, σύμφωνα με το άρθρο 7 ΚΕΔΕ (μόνο η προθεσμία εξόφλησης είναι διαφορετική).

Η ατομική ειδοποίηση αποτελεί πράξη έναρξης της αναγκαστικής εκτέλεσης, η οποία ακολουθεί την νομότυπη ταμειακή βεβαίωση της οφειλής του οφειλέτη και αποσκοπεί στο να γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη το χρέος και η αιτία του, ούτως ώστε αυτός να δυνηθεί είτε να προβεί σε ρύθμιση του χρέους του είτε να στραφεί με τα ένδικα βοηθήματα που προβλέπει ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας (ανακοπή, αναστολή εκτέλεσης) κατά της πράξης ταμειακής βεβαίωσης, η οποία, επί προσβολής της ατομικής ειδοποίησης, θεωρείται ως συμπροσβαλλομένη.

Η ατομική ειδοποίηση αποστέλλεται εντός μηνός από την ημερομηνία που διαβιβάστηκε η Πράξη Βεβαίωσης Οφειλής στο ΚΕΑΟ (άρθρο 101, παρ. 4 ν. 4172/13). Η ενημέρωση μπορεί να γίνει και ηλεκτρονικά μέσω του διαδικτυακού λογαριασμού του ΚΕΑΟ κατόπιν πιστοποίησής του²¹. Στην ατομική ειδοποίηση προβλέπεται προθεσμία είκοσι (20) ημερών στον οφειλέτη να εξοφλήσει ή να ρυθμίσει την οφειλή. Μετά τη λήξη των είκοσι (20) ημερών και εφόσον ο οφειλέτης δεν εξοφλήσει ή ρυθμίσει την οφειλή του, τα Περιφερειακά Τμήματα του ΚΕΑΟ προβαίνουν στη λήψη μέτρων αναγκαστικής είσπραξης, σύμφωνα με τον ΚΕΔΕ (ΝΔ 356/74).

Η ατομική ειδοποίηση αποτελεί διοικητικό έγγραφο *με πληροφοριακό χαρακτήρα* με το οποίο γνωστοποιείται στον οφειλέτη το χρέος του προς τα Ταμεία, προκειμένου να προβεί στη ρύθμισή του ή να στραφεί με ένδικα βοηθήματα κατά της ταμειακής βεβαίωσης. *Στερείται δε εκτελεστού χαρακτήρα και επομένως απαραδέκτως προσβάλλεται με ανακοπή.* Ενώ η ατομική ειδοποίηση στερείται γενικά εκτελεστού χαρακτήρα, εξαίρεση στο μη εκτελεστό χαρακτήρα της αφορά τα πρόσωπα που ευθύνονται αλληλέγγυα (ευθύνη διοικούντων νομικά πρόσωπα), αφού πληροφορούνται το πρώτον με αυτήν την ύπαρξή της.

Το ανωτέρω θεραπεύτηκε από τη νομολογία. Ακόμη κι αν το δικόγραφο της ανακοπής στρέφεται ρητώς κατά ατομικής ειδοποίησης και δεν μνημονεύεται ρητώς σε αυτό η συναφής ταμειακή βεβαίωση, η εν λόγω βεβαίωση *θεωρείται ως συμπροσβαλλομένη* με την ανακοπή, ενόψει της στενής συνάφειας μεταξύ των δύο αυτών πράξεων, εφόσον η ατομική ειδοποίηση

²¹ Βλ. ΓΕ ΦΓ36/02/1/5.3.2014-ΚΕΑΟ, ΔΕΝ 2014, σελ. 381.

αποσκοπεί απλώς στο να γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη το βεβαιωθέν ταμειακώς χρέος και η αιτία του²².

11. Κοινοποίηση της ατομικής ειδοποίησης

Η ατομική ειδοποίηση αποστέλλεται είτε εγγράφως είτε ηλεκτρονικά. Η έγγραφη ειδοποίηση αποστέλλεται με συστημένη επιστολή ή επιδίδεται με υπάλληλο του ΚΕΑΟ ή δικαστικό επιμελητή. Η ηλεκτρονική ειδοποίηση κοινοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3979/11 (άρθρο 25, παρ. 1)²³ ή σύμφωνα με τις διατάξεις που εκάστοτε ισχύουν για την ηλεκτρονική κοινοποίηση. Στην περίπτωση αυτή ως ημερομηνία παραλαβής της Ατομικής Ειδοποίησης θεωρείται η ημερομηνία ηλεκτρονικής πρόσβασης του οφειλέτη στην εφαρμογή «Ηλεκτρονική Ενημέρωση Οφειλετών» του ΟΠΣ - ΙΚΑ, η οποία καταχωρείται ηλεκτρονικά και μπορεί να αποτυπωθεί εγγράφως.

Ατομική ειδοποίηση που εκδίδεται από το ΚΕΑΟ προς τους οφειλέτες του και αποστέλλεται με συστημένη επιστολή κατά τα οριζόμενα στη Φ.80000/οικ. 25379/312/ 29.8.2013 απόφαση Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, θεωρείται ότι έχει νομίμως κοινοποιηθεί *μετά την παρέλευση*

²² Βλ. ΔιοικΠρωτΗρακλ 167/18.

²³ Οι φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν να γνωστοποιούν έγγραφα σε φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. με χρήση ΤΠΕ, εφόσον αυτά έχουν αιτηθεί ή υποδείξει το συγκεκριμένο μέσο ως προτιμώμενο ή έχουν συγκατατεθεί ρητά στη χρήση του. Τόσο η αίτηση για τη χρήση ή η υπόδειξη του προτιμώμενου ηλεκτρονικού μέσου όσο και η σχετική συγκατάθεση μπορεί να μεταδίδονται και να αποστέλλονται, σε κάθε περίπτωση, με χρήση ΤΠΕ, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης) των προσώπων. Το σύστημα γνωστοποίησης πρέπει να επιτρέπει την εξακρίβωση του ακριβούς χρόνου, κατά τον οποίο έλαβε χώρα η αποστολή, παραλαβή και η πρόσβαση στο περιεχόμενο του εν λόγω εγγράφου, η οποία συνεπάγεται έναρξη των έννομων συνεπειών και των προθεσμιών, όπως αυτές που αφορούν την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ορίζεται κάθε αναγκαίο τεχνικό θέμα ως προς τις προδιαγραφές και τα πρότυπα για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του συστήματος γνωστοποίησης, με τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στο σκοπό της εξακρίβωσης του ακριβούς χρόνου αποστολής και παραλαβής ενός εγγράφου και πρόσβασης στο περιεχόμενό του. Τεκμαίρεται ότι το πρόσωπο που είναι αποδέκτης του εγγράφου που γνωστοποιείται αποκτά πρόσβαση στο περιεχόμενο της γνωστοποίησης το αργότερο δέκα πλήρεις ημέρες από τη γνωστοποίηση, εκτός εάν ο αποδέκτης αποδείξει τη συνδρομή λόγων ανωτέρας βίας που δεν επέτρεψαν την πρόσβαση στο περιεχόμενο του εγγράφου που γνωστοποιήθηκε με χρήση ΤΠΕ ή εφόσον αυτή η αδυναμία οφείλεται σε λόγους που αφορούν στον φορέα του δημόσιου τομέα. Με γνωστοποίηση ισοδυναμεί η ηλεκτρονική πρόσβαση από τους ενδιαφερομένους στο περιεχόμενο των ενεργειών και των αντίστοιχων εγγράφων του φορέα του δημόσιου τομέα, εφόσον ο φορέας του δημόσιου τομέα μπορεί να αποδείξει με βέβαιο και ασφαλή τρόπο την πρόσβαση του ενδιαφερομένου. Βλ. Γνμδ. ΝΣΚ 443/2012.

δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα αποστολής της, εάν η ταχυδρομική διεύθυνση του παραλήπτη βρίσκεται στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που η ταχυδρομική διεύθυνση είναι εκτός Ελλάδας, η ατομική ειδοποίηση θεωρείται ότι έχει κοινοποιηθεί νομίμως μετά την παρέλευση τριάντα (30) ημερών από την ημέρα αποστολής της (άρθρο 33 του ν. 4321/15)²⁴.

Η προηγούμενη διάταξη, δημιουργώντας ένα είδος τεκμηρίου, επιρρίπτει το βάρος απόδειξης της μη νομότυπης κοινοποίησης στον οφειλέτη, ερχόμενη σε ευθεία αντίθεση με το άρθρο 20, παρ. 1 Συντ/τος²⁵. Αυτός που έχει την πρωτοβουλία, οφείλει να αποδείξει την ενημέρωση. Όταν η μη παραλαβή της ατομικής ειδοποίησης δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του οφειλέτη, τότε οι πράξεις θα πρέπει να θεωρούνται άκυρες²⁶.

Σε περίπτωση που η επιστολή δεν παραδοθεί και δεν κοινοποιηθεί στον οφειλέτη ή στον εκπρόσωπό του για οποιονδήποτε λόγο, το ΚΕΑΟ ζητά από την ταχυδρομική υπηρεσία την επιστροφή αυτής με συνοδευτικό κείμενο, στο οποίο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες πληροφορίες : α) η ημερομηνία, κατά την οποία η συστημένη επιστολή προσκομίσθηκε και παρουσιάστηκε στην ως άνω διεύθυνση και β) ο λόγος για τη μη κοινοποίηση ή τη μη βεβαίωση της κοινοποίησης. Το ΚΕΑΟ μεριμνά, προκειμένου αντίγραφο της συστημένης επιστολής να βρίσκεται στη διάθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του και να μπορεί αυτή να παραδοθεί στον οφειλέτη ή τον εκπρόσωπό του οποιαδήποτε στιγμή και αδαπάνως (άρθρο 33 ν. 4321/15)²⁷. Επομένως, σε περίπτωση επιστροφής της επιστολής δεν θα πρέπει να ισχύσει το τεκμήριο.

Η ατομική ειδοποίηση ακολουθεί τη νομότυπη ταμειακή βεβαίωση του ποσού του χρέους του οφειλέτη του δημοσίου και αποσκοπεί στο να γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη το χρέος του και η αιτία του, ούτως ώστε να δυνηθεί να στραφεί με τα ένδικα μέσα που προβλέπει ο ΚΕΔΕ (ανακοπή και αίτηση αναστολής εκτέλεσης) κατά της πράξης ταμειακής βεβαίωσης ή να προβεί σε ρύθμιση του χρέους του.

Ενόψει του ότι η διάταξη του άρθρου 4 § 3 του ΚΕΔΕ πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 20 § 1 Συντ/τος, η μη περιέλευση ή η καθυστερημένη περιέλευση της ατομικής ειδοποίησης στον οφειλέτη, η οποία

²⁴ Βλ. Εγκ. ΙΚΑ 17/15.

²⁵ Βλ. Ο. Αγγελοπούλου, ΔιΔικ 3/2018, σελ. 470.

²⁶ Βλ. Επιστημονική Υπηρεσία Βουλής, Έκθεση επί του νομοσχεδίου, Αθήνα, 19/3/2015.

²⁷ Πρβλ. Εγκ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 17/21-4-2015, ΔΕΝ 2015, σελ. 554.

θα είχε ως αποτέλεσμα να απωλέσει ο τελευταίος στάδιο δικονομικής προστασίας πριν από τη λήψη συγκεκριμένου μέτρου εκτέλεσης, όπως η κατάσχεση κινητών ή ακινήτων του, *οδηγεί σε ακύρωση της πράξης αυτής εκτέλεσης, εφόσον ο οφειλέτης επικαλεσθεί το γεγονός αυτό, της μη περιέλευσης ή της μη έγκαιρης περιέλευσης της ατομικής ειδοποίησης*²⁸.

Συχνά, αποστέλλεται ατομική ειδοποίηση στον ανακόπτοντα, χωρίς να έχει προηγηθεί κοινοποίηση καταλογιστικής πράξης. Είναι στη διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου η έκδοση προδικαστικής απόφασης για την προσκόμιση του αποδεικτικού επίδοσης²⁹.

²⁸ Βλ. ΣτΕ 3325/14, ΔΕφΘεσ 1450/16, ΔιΔικ 3/2018, σελ. 445 (παρατηρ. Α. Γεωργιάδου). Βλ. Β. Μπουκουβάλα, Σύγχρονα κρίσιμα ζητήματα του ένδικου βοηθήματος της ανακοπής ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ΔιΔικ 5/2018, σελ. 394.

²⁹ Βλ. ΔιοικΠρωτΑθ 14959/18, Χ. Πόνη, ό.π., σελ. 388 (όπου και περαιτέρω νομολογία).